

NOTOS 21

NOTOS ÖYKÜ İKİ AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ • 2010/02 • NISAN-MAYIS 2010 • 9TL

Enis Batur
Murathan Mungan
Ahmet Kemal Şenpolat
Ömer Madra
Steven Best
İsmet Çolakel
Alice Walker
Tolga Öztörün
Cem Dizdar
A. Ömer Türkeş
Umut Y. Karaoğlu
Semih Gümüş
Anaïs Nin
Sean O'Toole
Ferda İzbudak Akıncı
Dağhan Irak
Zerrin Soysal
Mustafa Erdiken
Serap Gökçalp
Derya Sönmez
Cengiz Akın
Ufuk Karakurt

Hayvan hakları, Hayvanlar için hukuk, İnsanların hayvanlara ettikleri

Faruk Duman

"Çünkü anlatacak hikâye kalmamış."

Louis-Ferdinand Céline

"Değer taşıyan tek hikâye,
bedelini ödediğinizdir."

Buket Uzuner
Kadın ve Mekân

Genel Yayın Yönetmeni
Semih Gümüş

Yayın Koordinatörü
Tuğba Eriş

Teknik ve İdari Koordinatör
Emre Altınok

Yazışleri
Dilek Emir

Katkıda Bulunanlar
Burcu Aktaş, Şavkar Altınel,
Z. Heyzen Ateş, Ömer Ayhan, Aydın
Çetinbostanoğlu, Turgut Çeviker, Emre
Denizel, Mehmet Dinç, Deniz Korkut,
Albert Sabanoğlu, Derviş
Şentekin, Faruk Ulay

Kapak ve Logo
Mehmet Ulusel

Grafik Uygulama
Songül Arslan

Reklam ve Halkla İlişkiler
info@notoskitap.com

Abonelik
info@notoskitap.com
Posta çeki hesap no: 5287565
Garanti Bank. hesap no: 068-6612006
TR75 0006 2000 0680 0006 61 20 06
EUR: Garanti B. hes. no: 068-9085378
TR39 0006 2000 0680 0009 0853 78
USD: Garanti B. hes. no: 068-9090073
TR53 0006 2000 0680 0009 0900 73

Yayıncı
Notos Kitap Yayınevi

Sahibi ve Yaz İşleri Sorumlusu
Semih Gümüş

Yönetim Yeri
İnönü Caddesi, Emektar Sokak, 18/1
Gümüşsuyu, Beyoğlu
34427 İstanbul
Tel: 0212 243 49 07
Faks: 0212 252 38 05
e-posta: editor@notoskitap.com
KKTC fiyatı: 10 TL

Yayın Türü
Yerel, Süreli Yayın

Baskı ve Cilt
Gezegen Basım, Yeşilce Mahallesi,
Ulubaş Caddesi, No: 54
Seyrantepe İstanbul
0212 325 71 25

Dağıtım
DPP, 0212 622 22 22

18 İnsan hayvanı ötekileştirdikçe kötü yola saptı. Hayvan haklarına duyarlılık insanın kendine dönüşü için yeterli olacak mı?

3 **AGANTA**
Casanova, Zweig, Steinbeck, Kavgam,
Yazı atölyesinin sırları...

ÖYKÜ
56 **Anaïs Nin**
Eskicinin Saati (Ragtime)

59 **Sean O'Toole**
Rephile'e Giden Yol
65 **Ferda İzbudak Akıncı**
Küçük Bir Olasılık

102 **Dağhan Irak**
İçimdeki...

105 **Zerrin Soysal**
Ev Cini

110 **Mustafa Erdiken**
Kaçık

114 **Serap Gökalp**
Düş Olanların Gördüğü Çocuk

117 **Derya Sönmez**
Kâtip Sabri Bey Mezarlığı

120 **Cengiz Akın**
Sıradaki

YAZI

72 **Enis Batur**
Ağaç

74 **Murathan Mungan**
Kâğıt Gemiler

80 **Buket Uzuner**
Kadın ve Mekân

128 **Ufuk Karakurt**
Faulkner'ci

118 **GÜNÜN KONUSU**
Hayvan Hakları, Hayvanlar İçin Hu-
kuk, İnsanların Hayvanlara Ettikleri
Semih Gümüş, Ahmet Kemal Şenpo-
lat, Ömer Madra, Steven Best, İsmet
Çolakel, Alice Walker, Tolga Öztoran,
Bert Hölldobler, Cem Dizdar, Faruk
Duman, A. Ömer Türkes, Umut Y.
Karaoğlu

SÖYLEŞİ
86 **Faruk Duman**
"Çünkü anlatacak hikâye kalmamış."
122 **Louis-Ferdinand Céline**
"Değer taşıyan tek hikâye, bedelini
ödediğinizdir."

96 MURAT YALÇIN'IN SEÇTİKLERİ

130 **KİTAPLIK**
Behçet Çelik, Tuğba Eriş, Özlem Galip,
Banu Yıldırım Genç, Zeynep Alpaslan,
Yalçın Tosun

Hayvanları anlamak Semih Gümüş

Çok söylenmiştir: ötekini anlamak. İnsanın bir türlü içselleştiremediği erdem. Bu ülkede, uzak olunan. Karşısındaki insana sağır ve kör kalmaktan huzursuz olmayan insanın hayvanı anlaması beklenebilir mi? Oysa tarihin başında, birlikte yaşadığı hayvanı ötekileştirdikçe toplumsallaşmaya başladı insan. Toplumsallaştıkça da herkes ve her şey için tehlikeli olmaya...

Sınırların ötesindekiler için ne kadar tehlikeliyse, apartmanda komşumuz, sokakta tanımadıklarımız, kendimizden görmediklerimiz için de o kadar tehlikeliyiz. Ama hayvanlar kadar insanın zulmünden çeken olmamıştır. Soykırımın fütursuz, acımasız ve en kapsamlı olanı herhalde tarih boyunca hayvanlara karşı yapılandır.

Adam dürbünlü tüfeği eline alıyor, karşısındaki koskoca ayıyı, ki o ayı anne ya da babadır, ormanda insana zarar vermeden yaşamaktadır, tam kafasından vuruyor, oradan kalkıp öküzlere, güzelim kuşlara ateş etmeyi sürdürüyor. Böyle delilik ve rezillik olur mu? Sonra da dünyanın çeşitli yerlerindeki binlerce ekrandan, bizde Yaban TV adlı kanaldan bu cinayetleri marifetmiş gibi gösteriyor. "Spor"muş bunun adı, arkası ticaret...

Tek derdi tıkmakmış gibi yaşayan insan, her yıl milyarlarca hayvanı öldürüyor, mezbalalarda sıradan insanların aklına gelmeyecek biçimlerde kesiyor, parçalıyor hayvanları ve bundan utanç duymuyor. Yediklerimizin et değil, hayvan, çoğu kez de onların yavruları olduğunu düşünmemeyi seçiyoruz, ama bu bizi kirlenmekten kurtarmıyor. Hayvanlarsa, insanları yalnızca izliyor, ellerinden bir şey gelmeden...

Notos'un bu sayısındaki kapak konumuzla ilk kez edebiyatın bu denli dışına çıktıysak, nedeni bunlar. Hayvanların adamakıllı kötü davranışlara uğradığı bir ülke burası. Öte yandan, hayvan hakları denince akla önce sokak hayvanları geliyor, gene çok kötü davranılan; ama onun ötesine geçen bir bakış açısının toplumsal bir karşılık bulabildiğine pek rastlanmıyor. Bu yüzden hazırladığımız dosya sert biçimde gösterdi kendini. Bu sertlik tedirgin ederse, suçlu belli.

Oysa hayvan hakları, insanın önce doğayı eşit biçimde paylaşma hakkını tanımayı gerektirir. Sonra da şehirde hayvanların haklarını gözetmeyi, onlara kötü davranmamayı. Notos, hayvan hakları savunuculuğunun niteliğini yükseltmek, kendince bir katkıda bulunmak için bu bölümü hazırladı. Sonrası tek tek bireylerin vicdanına teslim edilir.

Bu toplumun her şeye en duyarlı bireylerinin bile hayvan haklarıyla yeterince ilgilenmediği de apaçıksa... Okurlarımızın bu dosyayla ilgili görüşlerinin neler olacağını da elbette merak ediyoruz...

FARUK DUMAN

"GEVEZE YAZAR, OKURA BOŞLUK BIRAKMAZ"

“Çünkü anlatacak hikâye kalmamış.”

Bize “sucuk benzeri ürün” vs. yedirmelerine gç>k oluyorum. Okul diye çocuklar> t>kt>klar> mezbahalara, nikâh dairesi diye kafalarımızı kestikleri yerlere “şirket” adı altında ÷lkemize birer hançer gibi saplanmış gökdelenlere. Dolayısıyla bunlara ait sözcükleri bile kullanmak istemiyorum. Böyle olunca, yazdıklarım masal olmasa bile dil öyle uyanıyor.

SEMİH GÜMÜŞ

Fotoğraflar AYDIN ÇETİNBOSTANOĞLU

İncir Tarihi, Faruk Duman'ın sanırım gene coşkuyla yazdığı bir metin, üstelik bu kez ondan beklenmeyen, epeyce büyük hacimli bir roman. Yaza yaza yazdıklarının yazınsal niteliğini yükselten bir yazarsın Faruk ve bunun sonu nereye varacak, yazdıklarını en iyi okuyarlardan biri olarak, merak ediyorum.

Sanırım hep yeni bir şeylerin peşinde olmaktadır kaynaklanıyor. Örneğin, öykü kısa metindir. Üç sayfa, on sayfa, neyse. Ama her öyküde daha öncekilerde olmayan biçimsel bir şeyler olsun istiyorum. Sözelimi, bir sözcük. İlk kez o öyküde kullandığım bir sözcük. Ya da bilinen bir sözcüğü başka anlamlarıyla da kullanmak. Sözdiziminde başka şeyler... Tabii öyküde daha kalıcı, kıssalara benzeyen, ama çağımızın sorunlarını dolaylı da olsa kavrayabilen şeyler yazmak istiyorum. Mesele İncir Tarihi'nde çok hoşuma giden bir kısa öykü var, daha önce Sincan İstasyonu'nda da yayımlamıştım: “Tüneğini Yanında Taşıyan Kuşun Öyküsü.” Kuş, sahibini bir tünek olarak betimler ve ısrarcı olur. Ama tehdit karşısında inadından vazgeçmek zorunda kalır.

Peki ben size yalan söyledim, bu tünek benim değildir, der. Olmuş olmamış bilemem ama, evrensel meseleler bunlar; Galilei'nin “yine de dönüyor”u gibi. Ama zaten insan edebiyatı yaşamı boyunca arar. Hep daha başka, daha yeni, daha güzel metnin peşinde koşar. Herhalde yazmayı sürdürme belasının sorumlusu da bu duygu.

Öte yandan, bence en önemli özelliğin, yazmaya başlamadan önce kendine özgü bir dünya ve ona uygun bir biçim ve dil yaratıp her yeni kitapta bu anlayışı geliştirerek sürdürmen, şaşırtıcı farklılıklarla karşımıza gelmen. Bu çizgi hep aynı yoldan mı gidecek, yoksa çok farklı öyküler ve romanlar da bir gün gelecek mi?

Şimdi tabii, dil farklı, az önce söylediklerimi bir kenara koyarsak, dilin ve yazdığımız, yazarak oluşturduğumuz dünyanın ortaya çıkışı sezgilerle ilgili bir şey. Yani tabii bana göre böyle. Bu dil, benim anadilimdir, esprisi, kesilip açılışı, doğa algısı, yetiştiğim çevreyle ilgili bir şeydir, buradan bir edebiyat dili yaratmaya çalışıyorsunuz. Çünkü içinde büyüdüğünüz dil, hepimiz için öyle, hamdır. Ben çevresinde büyüdüğüm dilin belli noktalarının üzerine giderek onu anlamaya çalıştım.

Masalcıları dinlediğim zaman, aslında benimle aynı şeyi konuştuklarını, aynı ünlemle şaşırdığımızı anlıyorum.

Ama dilimdeki tadı da edebiyat yapacağım diye bozmadım. Var olan dil, bir yazı, bir öykü dili olacaksa orada tabii çalışmanız gerekiyor. Çünkü bir yandan da okuyorsunuz ve bir okur olarak sizi çeken şeyleri yazmak istiyorsunuz. Bana göre (bunu metin kurma meselesini dışarıda tutarak söylüyorum) “yapılmış” bir dil rahatsız edici bir şeydir. Elinde geldiği kadarını yapmalıdır insan. En yalın, en abartısız şekilde. O zaten onu özgün kılacaktır.

Zeyrek ile hayatın bir uçtan öbür uca keşfine çıktığı bir serüveni okuyoruz ama gene kendini hemen gösteren bir dil içinde. Anlamı dil içinde yarattığını düşünürüm öteden beri, ama İncir Tarihi’nde bu ikisi birbirinden biraz ayrılıyor. Gene bildiğimiz Faruk Duman dili, ama bu kez ayrıca izi sürülen, güçlü bir anlam dizisi var.

Evet, bu söylediklerinde benim için sevindirici olan çok şey var. Önce dilimin doğal yapısını bozmak istemiyordum. Ama bir yandan da roman dili zorluyor, kendine çekiyordu. Ben gevezelikten hoşlanan biri değilim. Gevezelik deyince yanlış anlaşılmasın, beni oyalayan metin başka, geveze başkadır. Geveze yazar, okura boşluk bırakmaz asla. Her şeyi kendisi söyler. Öyle ki, sözgelimi bir kahramanın tüm özelliklerini sayıp döker. Ben acırım böyle roman kahramanlarına. Sanki yazar tavuk, bu

kahraman da didiklenecek mısır koçanıdır. Bu nedenle, metin uzadıkça böyle şeyler yapmaktan korktum. Bir yandan da, bütün yan hikâye ve çıkarımlarla dolu sayfalar bir yana, izlemek istediğim, okurumun da izlemesini istediğim bir serüven var. Neden istiyoruz bunu, baktığımız zaman tümüyle bildik bir serüven. Ama istiyoruz. Romanı dengede tutan bir harç o. Böyle olunca senin dediğin şey ortaya çıktı işte. Yani roman, bir tür olarak dayattı bunu. Ama bana özgü yalın dili koruyabildiğimi düşünüyorum.

Nedir senin dili olabildiğince indirgeyen, yalınlaştıran bu dil anlayışının nedeni?

Bunu tam olarak bilseydim herhalde yazmazdım. Yazdıkça böyle oldu. Dil bir arayıştır, dille işini tamamlamış yazar, yuvarlandıkça havası sönen ve küçülen bir küreye benzer. Bu konuyla ilgili net bir şey hatırlıyorum; lisede, yazdıkça yazıyor, ama bir türlü memnun olmuyordum. Ben de beğenmiyordum yazdıklarımı, kimse de ilginç bulmuyordu. Ama dergilerin yazdıklarımı basmasını çok istiyordum. Bir gün, kendimi neredeyse suçüstü yakaladım: Ne istiyorsun, dergiler, yayınevleri için mi yazıyorsun? Onların basmaya değer bulacağı şeyler mi yazmak istiyorsun? Dergilerde çıkan öykülere benzer şeyler mi amaçladığın? O zaman, kâğıdı kalemi bıraktım. Kimseyle görüşmemeye, bildiklerimin

edindiğim tüm bilgiden, deneyimden sıyrıldıktan, bir arınma metni olarak yazmak isterim. Ama belki de bu nedenle hiçbir zaman yazılamayacak.

Edebiyatımızda birbirini izleyen yapıtların yanında, sözgelimi Amerikan edebiyatında gördüğümüz çeşitliliğin yaşanmadığını söyleyebilir miyiz? Sen bu açıdan edebiyatımızın bugününü ya da geçmişten bugüne gelen görünümünü nasıl değerlendiriyorsun?

çüsünde. Onat Kutlar, Erdal Öz, Leyla Erbil, Füzûzan.. Yaşar Kemal'in yarattığı olağanüstü bir roman var sonra. Bugün de 80'e kadar süren tüm anlayışları birleştiren, açan, ayırıştıran, yazarlar var. Şunu söylemek isterim; yılda üç yüz-dört yüz roman yayımlanıyor olabilir, biz de burada oturup bunların çoğunu eleştirebiliriz. Ama bence çok iyi yapıtlar da çıkıyor. Burada önemli olan bu yapıtların okurla buluşabilmesi.

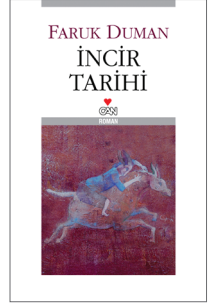

50 Kuşağı'nın öyküleri bana göre dünya ölçüsünde.

Bence güneyli yazarların yaptığı şey, çevrelerinde yaşanan hayatın izini sürmektir. İçinde yaşadıkları toplumun ruhunu anlatmak istediler. Bu nedenle insanlarını yakından tanıdılar. Çiftçilik yaptılar, küçük işlerde çalıştılar. Ama tabii yaşam koşulları belirleyici oldu burada. Bir de Amerika'nın yaşadığı süreç, halkın verdiği ayakta kalma savaşı özellikle öykü sanatı için müthiş deneyim oldu. Bizim edebiyatımızda da örneğin bir Orhan Kemal, Sabahattin Ali bence bu düzeyde, benzer yazarlardır. Ama bizim öykümüzü bununla birlikte, hatta belki bundan çok şir geleneğimiz etkilemiştir. Bu bakımdan bizim ustalarımızın yarattığı edebiyatın, özellikle öykü için söyleyebilirim, Amerikan edebiyatının ortaya koyduğu çeşitlilikten bir eksikliği yoktur. 50 Kuşağı'nın öyküleri, bana göre dünya öl-

Son zamanlarda okuduğum kitaplar arasında önemli bulduklarını nedenleriyle belirtebilir misin?

Fredric Jameson'ın **Modernizm İdeolojisi**'ni okuyorum. Jameson'ın edebiyat yazılarını bir araya getiren bir kitap. Jameson, yapıtı ele alırken tarihi, çevreyi, yazarı, bizim yapıtın çok uzağında gördüğümüz katmanlarıyla değerlendiriyor. Tabii bu doğal olarak yapıttan çok bizim yorum bilgimizle temasa geçtiği anlamına geliyor. Zengin bir okuma kültürü bu tür metinlerle geliyor bence. Geçenlerde Lawrence Durrell'in **Mekân Ruhu**'nu elime aldım yine. Yazarın mektupları, anı parçaları, basılmamış metinleri... Bu kitap Durrell'i eskisinden daha çok sevmemi sağladı. Özellikle kitaplarına girmemiş öyküler olağanüstü. ■

Faruk Duman (1974) Ardahan'da doğdu. Kitapları: Seslerden Başka Sesler (1997), Av Dönüşleri (1999), Nar Kitabı (2001), Piri (2003), Kırk (2006), Keder Atlısı (2004), Sencer ile Yusufçuk (2009), İncir Tarihi (2010)

tümünü unutmaya karar verdim. Birkaç yıl sonra, yalnız benim istediğim öyküleri, yalnız benim istediğim biçimde yazmaya koyuldum. Hiçbir şey umurumda olmayacaktı. Zannediyorum kendi dilimi böylece aramaya başlamış oldum.

Masallara, mitolojiye, giderek arkaik metinlere yakınlığını biliyorum. Sonunda bir süredir yazdığın metinler de onlara bağlandı. Sencer ile Yusufçuk'tan sonra İncir Tarihi bunun en belirgin izleriyle okunuyor. Bu ilişki nereye kadar sürecek?

Aslında kendiliğinden olan bir şey var; bizim dilimize, ruhumuza özgü şeyi arıyorum. Masalcıları dinlediğim zaman, aslında benimle aynı şeyi konuştuklarını, aynı ünlemle şaşırıldığımızı anlıyorum. Yani benim doğal dilim orada. Bir de, galiba öfkeli biriyim biraz; yaşadığımız şu muhteşem “teknolojik” yaşamı kabul edemiyorum. Bize “sucuk benzeri ürün” vs. yedirmelerine gıcık oluyorum. Okul diye çocukları tıktıkları mezbahalara, nikâh dairesi diye kafalarımızı kestikleri yerlere, “şirket” adı altında ülkemize birer hançer gibi saplanmış gökdelenlere. Dolayısıyla bunlara ait sözcükleri bile kullanmak istemiyorum. Böyle olunca, yazdıklarım masal olmasa bile dil öyle uyanıyor.

Tezleri olmayan, tersine, eğlenceli bir roman

yazmayı amaçladığını özellikle vurguluyorsun. Bunu edebiyatımızın günümüze ilişkin bir sorununa verdiğin karşılık olarak düşünebilir miyiz?

Evet, tamamen öyle, yukarıda da belirttiğim gibi. Büyük ve “çeviri” laflardan çok sıkıldım: Öteki, ortak akıl, sivil toplum, bellek, platform, inisiyatif, metinlerarası... Edebiyatçı bunlardan roman çıkarmaya çalışıyor, düşünemiyor musun? Çünkü anlatacak hikâye kalmamış. İnsan tanımıyor. Kitap tanıtımı yazarları da okudukları her romanda bir “öteki” yakalamaya çalışıyor. Çok sıkıcı.

Ben ilgi çekici buldum: Çığırından çıkmış bir cinselliğin yazılabilmesi gerekiyor artık, diyorsun, çıplak bir biçimde. Nereden çıktı bu düşünce?

Ben “terbiyeli” dile katlanamıyorum ki. Yani bir kitapta diyelim “.ik” şeklinde yazılmış bir şey gördüm. Çok kızıyorum buna. Bundan utanıyorsan, yazma. İnsanlar ne der, diye düşünüyorsan, yine yazma, devletin hoşuna gitmez diye düşünüyorsan yine yazma. Yani açıklanabilecek bir yanı yok bunun. Bir de elbette yazarın bir tepkisi de bu olmalıdır. Bu anlamda Türkiye hiçbir zaman, bin senedir bugünkü kadar gerici olmadı. Televizyon ekranlarından, önce memeleri kaldırdılar. Sonra içki kadehlerini, şimdi de sigaraları. Kimi

Didaktik de, mesaj da birer yazınsal biçim olabilir. Mesele, ne yazarsa yazsın, yazarın koşullanmış olmasıdır. Sorun budur.

Roman yazmakla “konu” yazmak...

İncir Tarihi benim yazınsal metinlerde çoğu kez aradığım bir özelliğe sahip: Yaşadığımız hayata ilişkin önemli sorunlar yerine sıradan ayrıntılar, hem de çok yalın biçimde anlatılıyor ki, ben de sıradan ya da basit olandan nitelikli metinler çıkma şansının daha çok olduğunu düşünüyorum.

Bence de öyle. Bizim bugün hayranlıkla okuduğumuz büyük yapıtların hiçbirinin hayata ilişkin önemli şeyler söylemek hedefiyle yazıldığını sanmıyorum. Bence Cervantes **Don Kişot**'u yazarken çok eğlenmişti... Şimdi bizde bir şey var, yakın tarihe gidiliyor, oradan, yazılacak şeyler aranıyor. Bu biraz galiba ülke gündemiyle de ilgili bir şey. Bu, bir edebiyatçı için son derece tehlikelidir. Neden? Bizim edebiyat ortamımız ne yaptı, toplumcu edebiyatı eleştirdi örneğin (çoğunluk için söylüyorum). İşte mesaj kaygısı taşıyor, didaktik vs. Ben çoğu yerde asıl meselenin bu olmadığını söyledim. Didaktik de, mesaj da birer yazınsal biçim olabilir çünkü. Mesele, ne yazarsa yazsın, yazarın koşullanmış olmasıdır. Sorun budur. Yapıtlar o dönemde de bu nedenle yaralı doğuyordu, bugün de böyle. Değişen bir şey olmadı. Ciddi temalar, önemli tartışmalar yaratacak konular seçmek de koşullanmadır. Dolayısıyla edebiyat anlayışı aslında teknik olarak aynıdır. Şimdi öyleyse toplumcu yazarlarımızın suçu neydi? Neden bugün Ermeni meselesine değinen roman şahane oluyor da Kavel grevini anlatan Hasan Hüseyin unutuluyor? Bence açık; koşullara çok kapılıyor bizim yazarımız. Bu, bu tür konuların edebiyatta yeri yok anlamına gelmiyor kuşkusuz. Ama baştan beri bir roman yazmakla bir “konu” yazmak arasında sıkışıp kalmışız, mesele bu.

terbiye ediyorsun? Nasrettin Hoca'yı terbiye ettiler. Şimdi çocuklar için fıkralar anlatmış biri gibi hoca. Karagöz'ün fallusunu kestiler. Evliya Çelebi'yi tonton bir seyyah gibi anlatıyorlar. Çok değil, yirmi sene önce mahalle aralarında kadınlı çocuklu ne laflar edilirdi. Bir tanesini çok iyi hatırlıyorum. Kadınlardan birine kızdıkları zaman, "eşek sikenin karısı" diye dalga geçerlerdi. Bu güzel dili niye terbiye etmeye çalışıyorsun?

Batur'un toplu denemelerine o süreğen "Baş-kalaşmalar" adını vermesi de bence burada hoş bir tesadüf oluyor. Bence ilginç bir şey oluyor şimdi: Sözümlü ettiğın "kaotik," çok önemli bir benzetme yordamımızı elimizden alıyor. Mesela **Değişim**'in böceğ'e dönüşmüş kahramanı da yine bir olanaktır. Diyeceğim, doğadan kopuş, bizim hayal gücümüzü yok ediyor. Örneğın, doğru dürüst üşümemiş biri üşümekle ilgili ne yazacak? Ama dediğim

Öte yandan, hayvanlar ve bitkiler var. Benim bizim yazarlarımızda çok özlediğim bir özellik tir doğanın tam içinden çıkmak, onu yazmak. Yaşar Kemal'den sonra pek görmediğımız. İncir var baştan, ama sonra Zeyrek'le birlikte bitkilerin ve hayvanların da kişilik kazanarak anlatıldığı bir roman İncir Tarihi ki, bizim edebiyatımızda benzerleri pek az bulunan bir türün örneklerinden. Günümüzün kaotik yeni zamanlarıyla doğanın içinden yazmak nasıl bağdaşılıyor?

Bu galiba yalnızca yazarlığımızla değil, okurluğumuzla da ilgili bir şey. Tabii insan olarak yaşamda durduğumuz yer de önemli. Yetişme biçimimiz, dünyayı algılayışımız. Enis Batur, bir söyleşisinde "hayvana dönüşebilmek" istencinden söz ediyordu. Apuleius'un eşeğ'e dönüşmüş kahramanı da ancak o zaman insanı yakından tanıma fırsatı bulmuştu. Yine

gibi, ben doğasever biriyim, kişi olarak ne istiyorsam, nasıl yaşıyorsam onu yazıyorum. Galiba modernist edebiyat buna olanak tanımış son denemeydi.

İncir Tarihi çok güzel bir kitap adı. Ama Faruk Duman kitaplarına ad koymakta da çok duyarlı ve becerikli...

Teşekkür ederim. Bazen önce kitabın adı geliyor. Mesela İncir Tarihi ve Sencer ile Yusufçuk öyle. Önce kitap adları yazılmıştır.

Bugün sonunda yazmayı amaçladığın bir Faruk Duman başyapıtı tasarlayacak olsan, onu nasıl anlatırsın?

Şöyle bir hayalim var: Gerçek anlamda bir "nehir roman" yazmak istiyorum. Küçük ciltlerden oluşacak ve her biri kııda bulunmuş bir şeye adanacak. Örneğın bir ceviz tanesi, bir şeftali çekirdeğ'i, bir kırk boynuz, bir taş, bir salyangoz kabuğ'u... Bunu bugüne kadar